

Gerekli Rapor: Gerekli - Halk Dağıtım

Tarihi: Ocak 22, 2024

Rapor Numara: TU2023-0042

Rapor İsim: Narenciye Yıllık

Ülke: Türkiye

Postalamak: Ankara

Rapor Kategorisi: Narenciye

Tedarikli İle:

Onaylı İle: Rishan Chaudhry

Rapor Öne çıkanlar:

Türkiye'de meyve sebze fiyatları, hem yüksek enflasyon hem de ülkenin narenciyede yüksek rekolte mücadelesi nedeniyle 2023 yılında en yüksek noktasına ulaştı. İlkbahardaki olumlu hava koşulları ve son yıllarda ekilen yeni meyve bahçeleri nedeniyle 2023/24 sezonunda Türkiye'deki narenciye üretiminin yaklaşık yüzde 90 artarak 7 milyon tona (MMT) ulaşması bekleniyor. Ancak 2023 baharında yağışların az olması nedeniyle kalite ve meyve iriliğinde sorunlar yaşandığı Türk üreticiler tarafından bildiriliyor. Üretici ve ihracatçılar, ton başına 80 dolar olması gereken Destekleme Fiyat İstikrar Fonu'nun (DFİF) sektörleri açısından kritik olduğunu belirtiyor.

Genel Narenciye Durumu

Türkiye'de meyve sebze fiyatları, hem yüksek enflasyon hem de ülkenin narenciyede yüksek rekolte mücadelesi nedeniyle 2023 yılında en yüksek noktasına ulaştı. İlkbahardaki olumlu hava koşulları ve son yıllarda ekilen yeni meyve bahçeleri nedeniyle 2023/24 sezonunda Türkiye'deki narenciye üretiminin yaklaşık yüzde 90 artarak 7 milyon tona (MMT) ulaşması bekleniyor. Ancak Türk üreticiler, 2023 bahar döneminde yağışların az olması nedeniyle kalite ve meyve iriliğinde sorunlar yaşandığını bildiriyor. Olağandışı iklim faktörlerinin 2023/24 sezonunda aşırı üretime neden olduğunu ve ürün kalitesini olumsuz etkilediğini, bu nedenle narenciye üreticilerinin narenciye üreticilerine ihtiyaç duyduğunu düşünüyorlar. ürünlerini daha düşük fiyatlarla ve üretim maliyetinin altında satmak. Yüksek girdi maliyetleri ve düşük satış fiyatları nedeniyle limon ağaçları üreticiler tarafından kesiliyor ve ekim alanları daha karlı olan diğer bahçe bitkilerine dönüştürülüyor. Aynı durumun mandalina ağaçlarında da görülmesi bekleniyor.

Ayrıca soğuk zincir lojistiğinin yeterli olmaması nedeniyle %10-15 civarında verim kayıplarının olduğu bildiriliyor. Türk narenciye üreticilerine göre bu yılki hasat özellikle artan üretim maliyetleri, ihracat pazarlarındaki ekonomik belirsizlikler ve rakip firmalardaki verim artışları nedeniyle zor geçti. İspanya, Mısır ve Fas gibi pazarlar ihracat fiyatlarının düşmesine neden oluyor.

2023/24 MY'de üretim maliyetleri, artan girdi fiyatları nedeniyle önceki yıla göre önemli ölçüde arttı. Çiftçilere göre ağaçların gübreleme yoluyla bakımı için yoğun çaba sarf edilmesi gerekiyor. Zararlıların azaltılması ve sulama ile artan enerji, yakıt ve elektrik maliyetlerinin yanı sıra artan işçilik maliyetleri de narenciye ve portakal suyu üreticilerinin temel sorunları haline geldi. Akaryakıt fiyatları 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 75,5 oranında arttı. Türkiye İstatistik Kurumu'na göre tarımsal girdi fiyatları 2023 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 40,97 arttı. Öte yandan işçi asgari ücreti 2023'te yüzde 220 arttı

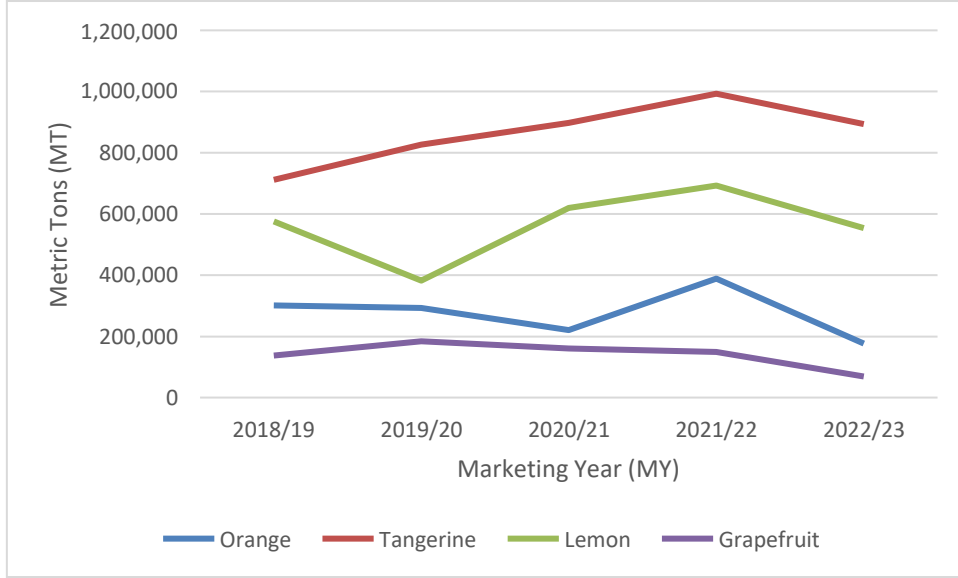
İhracatçılar, perakende piyasalarındaki ve üretici fiyatlarındaki yüksek yurt içi enflasyona rağmen istikrarlı döviz kurları nedeniyle ihracat kapasitelerinin ve kar marjlarının her geçen yıl azaldığını belirtiyor. Ayrıca, üretim fazlasının diğer ihracatçı ülkelerle rekabeti ve artan ihracat maliyetlerini aşmak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nden ihracat sübvansiyonları talep edildiği kaydedildi.

Üreticiler ve ihracatçılar ayrıca ton başına 80\$ olması gereken Destek Fiyat İstikrar Fonu'nun (DFIF), fazla üretimle ilgili gelecekteki karlılıkları açısından kritik önem taşıdığını belirtiyor. DFIF, Türkiye'de ülke ekonomisi, üretim ve istihdam açısından önemli görülen sektörlerin desteklenmesini ve tarımsal girdilere destek sağlanmasını amaçlayan, 1980 yılında bütçe çerçevesinde kurulan bir fondur. İhracatçılar ayrıca DFIF sağlanması durumunda paketleme tesislerinin Çin gibi uzak ihracat pazarlarına meyve göndermesine olanak sağlanacağını belirtiyor.

Rusya-Ukrayna savaşı, Rus rublesindeki değer kaybı, artan ihracat maliyetleri, pestisit nedeniyle reddedilen meyveler ve ihracat kredilerine ulaşmada yaşanan zorluklarla birlikte Türk ihracatında ihracat zorlukları yaşanmaya devam ediyor. Ancak bazı Avrupa ülkelerinden gelen ihracat yaptırımları nedeniyle Türk ihracatçılar Rusya'ya ihracatlarını artırabilecekleri konusunda umutlu olmaya devam ediyor.

Türk narenciye ihracatçılarının da Çin'in Rusya'ya narenciye ihracatında artan gücünden kaygıları var. Zira Türkiye, Rusya'nın ithal ettiği toplam narenciyenin yüzde 60'ını ihraç ediyor. Ayrıca Güney Afrika, Mısır, Fas ve İran'ın Azerbaycan'a narenciye ihracatında Türkiye'ye rakip haline geldiğine inanıyorlar. Bu nedenle ihracatçılar meyvelerinin kalitesinin çok önemli olduğunu düşünüyor.

Figür 1. Türkiye Narenciye İhracatı Ürünler

Kaynak: Ticaret Veri Monitör, LLC

Harmonize Sistem (HS) Kodlar:

Portakal 080510

Mandalina/Mandalina 080520, 080521, 080522, 080529

Limonlar 080550

greyfurt 080540

Turuncu Meyve suyu 200911, 200912, 200919

Kısaltmalar kullanılmış içinde Bu rapor:

FAS ABD Doları Yabancı Tarım Hizmet

TDM Ticareti Veri Monitörü, LLC

MT Metrik ton (1.000 kilogram)

MMT Milyon Metrik Ton

Türkiye

Tarım ve Orman Bakanlığı

Pazarlamam _ yıl

PS&D Üretimi, Tedarik ve Dağıtımı

TL Türkçe Lirası

TÜİK Türkiye İstatistik Kurumu

ABD Doları ABD Dolar

Figür 2: Narenciye Alanları

Kaynak: Türk Narenciye Konseyi.

Emtialar:

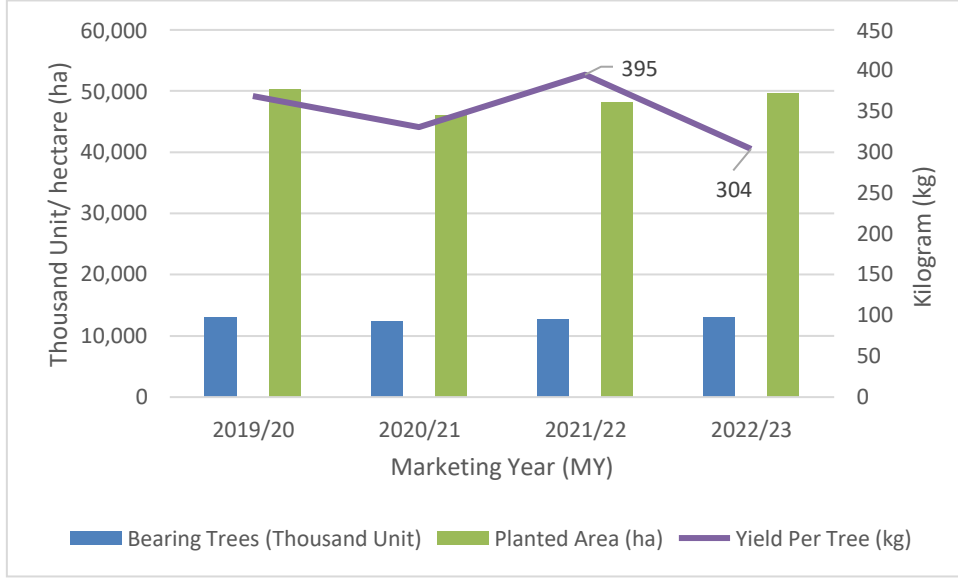
portakal, Taze

Üretim:

2023/24 sezonunda, 2023 baharındaki olumlu hava koşulları nedeniyle portakal veriminin yüzde 31 artarak 1,73 milyon tona yükseleceği tahmin ediliyor. Verim artışının çoğunlukla, toplam portakal üretiminin yüzde 70'ini oluşturan Washington çeşidinde görülmesi bekleniyor. . Verim artışı en çok Ege Bölgesi'nde görülecek. 2022/23 sezonunda Türkiye, % 24,5 daha az ve 1,32 milyon ton portakal üretti. Mart 2022'de portakal çiçeği döneminde dondurucu hava koşullarının -7 C'ye ulaşması nedeniyle 2021/22 MY'den (1,75 MMT) yüzde 24,5 daha düşük. Bu soğuk dönem, meyve veren ağaçlarda bir miktar artış olmasına rağmen meyvelerin olgunlaşma sürecini etkiled

Türkiye'deki portakal üretiminin büyük bir kısmı Antalya ilinde gerçekleşmektedir ve 2023/24 sezonu portakal hasadı 20 Ekim'de Navelina ve Fukomato gibi erkenci çeşitlerle başlamıştır. 8-10 TL/kg (0,2-0,3\$), ancak perakende fiyatları 20-25 TL/kg (0,7-0,9\$) gibi yüksek bir seviyede kalıyor

Şekil 3. Türkiye Portakal Bahçesi Alanı(ha), Verim Veren ve Vermeyen Ağaç Sayısı ve Ağaç Başına Verim (kg),Pazarlama Yılları (MY) 2019-2023

Kaynak: TÜİK, 2023

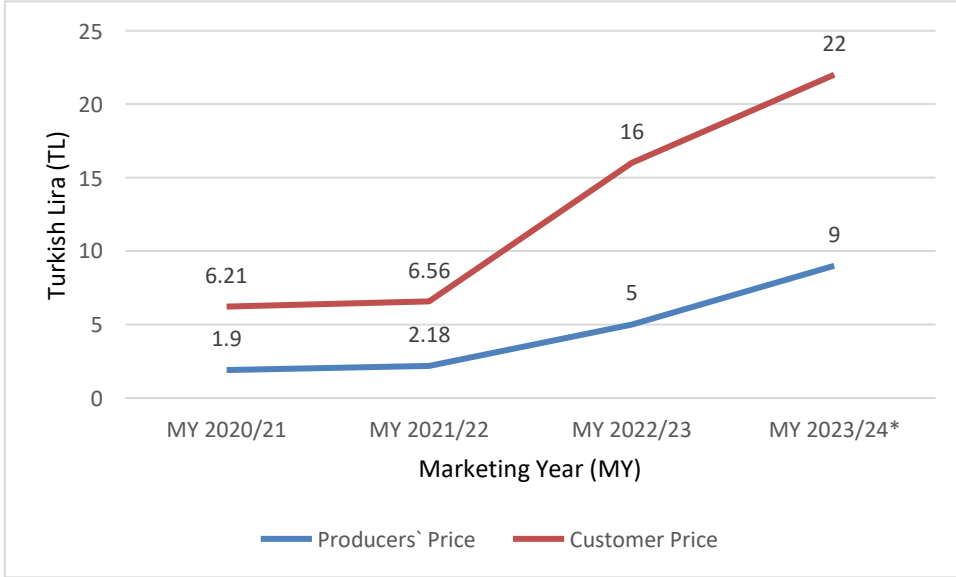
Akdeniz meyve sineği kalite ve miktar kayıplarına neden olan önemli bir sorun olmaya devam etmektedir. Zararlıyla mücadele kapsamında Tarım ve Orman Bakanlığı (MinAF), il müdürlükleri ve üye dernekler aracılığıyla çiftçilere meyve sineklerine yönelik feromon tuzaklarının ücretsiz dağıtımına başladı.

Tüketim:

2023/24 sezonunda, artan üretim nedeniyle portakal tüketiminin 1,4 MMT'ye çıkması bekleniyor, ancak artan nakliye ve elektrik ve paketlenme gibi piyasa maliyetleri nedeniyle perakende piyasa fiyatları hala yüksek. 2022/23 Pazarlama Yılında portakal tüketimi 1 MMT seviyesinde gerçekleşti; bu, 2021/22 MY'den (1,3 MMT) yüzde 15 daha düşük. TÜİK'in yayınladığı son verilere göre kişi başına portakal tüketimi 9,8 kg oldu.

Şekil 4'te gösterildiği gibi, portakalların ortalama perakende fiyatı, çiftlik kapısı fiyatından yaklaşık üç kat daha fazladır. Bu fiyat farkı, tüccarlar ile nakliye ve lojistik şirketlerinden kaynaklanmaktadır. Şekil 3. Türkiye Portakal Bahçesi Alanı(ha), Verim Veren ve Vermeyen Ağaç Sayısı ve Ağaç Başına Verim (kg), Pazarlama Yılları (MY) 2019-2023 Ürün perakende raflarına doğru ilerlerken fiyatları işaretlemek. Diğer narenciye ürünleri de aynı sebepten dolayı farmgate ve perakende mağazaları arasında büyük fiyat farklılıklarıyla karşı karşıyadır.

Figür 4. Turuncu Üretici Fiyatları ve Perakende Piyasa Fiyatı, 2020/21 MY – 2023/24 MY

Kaynak: TÜİK, 2023 (Aralık 2023 itibarıyla 28,8 TL - 1 ABD Doları döviz kuruyla)

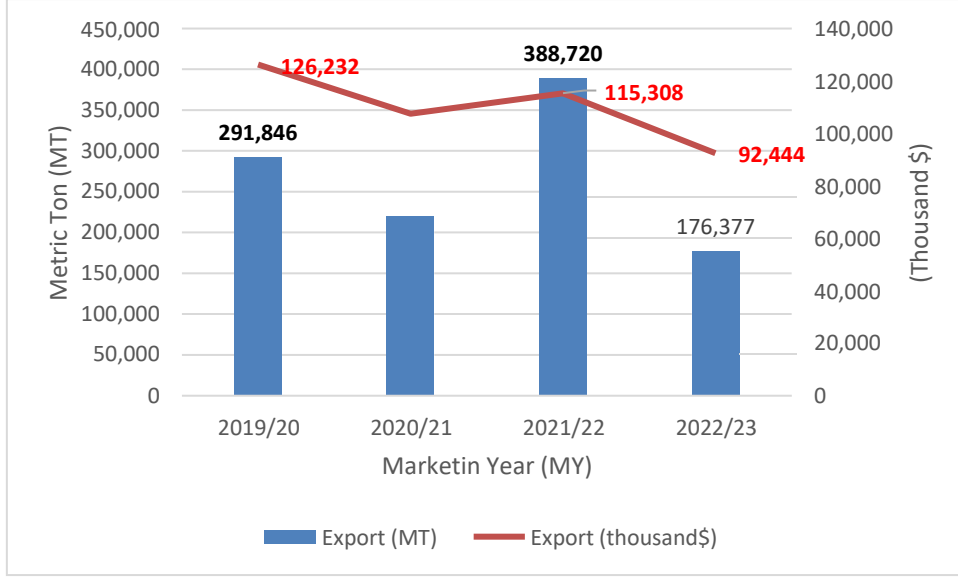
Ticaret:

Artan verim ve dış taleple bağlantılı olarak 2023/24 sezonunda portakal ihracatının önceki sezonla karşılaştırıldığında %39,7 artarak 246.000 ton olması bekleniyor. Ancak bu artışlara rağmen Türk ihracatçıların rakip ülkelerin yüksek rekolteleri ve ihracatlarının düşük olmasından endişeleri var. Türk ihracatçıları ihracat sübvansiyonları için lobi faaliyetlerine devam ediyor ve ihracat maliyetleri ve rekabetle başa çıkabilmek için bu sübvansiyonların hayati önem taşıdığını düşünüyor.

Türkiye, 2022/23 sezonunda 176.377 ton portakal ihraç etti; bu, 2021/22 sezonundan (389.000 ton) yüzde 54 daha azdı. Bu düşüşte, 2022 yılının Mart ayındaki portakal çiçeği döneminde, ekim alanı ve ağaçların artmasına rağmen dondurucu hava koşulları nedeniyle üretimin azalması etkili oldu.

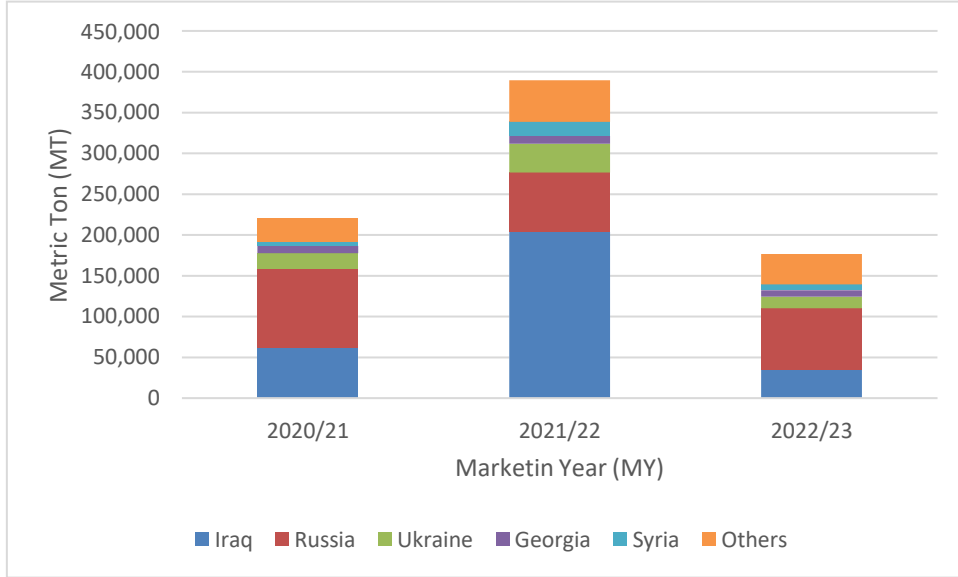
Ayrıca Şubat 2023 depremleri de narenciye ihracatını etkiledi; zira Türkiye üretiminin yüzde 70'i Akdeniz bölgesinden geliyor. 2022/23 sezonunda Türk üreticilerin ihracat fiyatlarının daha karlı olduğu Rusya pazarına yönelmesi nedeniyle Irak'a portakal ihracatında önemli bir düşüş yaşandı. Ayrıca Iraklı üreticiler, yerli üretimi desteklemek amacıyla meyve ve sebze ithalatına verilen desteği azaltmaları için Irak finans kurumlarını etkilemek amacıyla yoğun çaba gösteriyor. Rusya, Irak ve Ukrayna Türkiye'nin ana portakal ihracat pazarlarıdır.

Figür 5. Türkiye Portakalı İhracat (MT) ve İhracat Değer (\$) Karşılaştırmak

Kaynaklar: Trade Data Monitor, LLC

Figür 6. Türkiye Portakal İhracat, Ülke Karşılaştırması

Kaynaklar: Trade Data Monitor, LLC

Ocak 2022'den itibaren MRL endişelerini gidermek amacıyla AB ve Birleşik Krallık, Türk portakalları için uygunluk belgesi talep etmeye başladı. Uygunluk sertifikasına hak kazanmak için gönderilerin ihracattan önce belirli kalıntılar açısından test edilmesi gerekir. Bu gereklilik ihracatçılar için ekstra maliyet getirmektedir. Türkiye'nin İngiltere'ye yaptığı portakal ihracatları, varışta hâlâ artan pestisit testlerine tabi tutuluyor. Sevkiyatla test oranı yüzde 50.

İthalat:

Yerli üretim fazlası nedeniyle 2023/24 sezonunda portakal ithalatının 30.000 ton seviyesinde sabit kalması bekleniyor. 2022/23 sezonunda Türkiye, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden (KKTC) 31.000 ton portakal ithal etti. Türkiye'nin portakal ithalatı yerli üretime bağlıdır ancak KKTC'den yapılan ithalat aynı zamanda Türkiye'nin KKTC'ye ekonomik ve siyasi açıdan destek vermesinin bir yoludur.

Tablo 1: Portakal, Taze Üretime, Tedarik Ve Dağıtım İstatistikleri:

portakal, Taze Pazar Yılı Bşlıyor	2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Ekim 2021		Ekim 2022		Ekim 2023	
	USDA Resmi	Yeni Posta	USDA Resmi	Yeni Posta	USDA Resmi	Yeni Posta
Türkiye						
Alan Ekili (HEKTAR)	48176	48176	49535	49535	0	51000
Alan Hasat edilmiş (HEKTAR)	48176	48176	50000	50000	0	51000
Rulman Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	12620	12620	12966	12966	0	14000
Rulmansız Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	1210	1210	1786	1786	0	1700
Toplam Sayısı _ Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	13830	13830	14752	14752	0	15700
Üretim (1000 MT)	1750	1750	1320	1320	0	1731
İthalat (1000 MT)	45	45	43	31	0	30
Toplam Tedarik (1000 MT)	1795	1795	1363	1351	0	1761
İhracat (1000 MT)	389	389	185	176	0	246
Taze Dom. Tüketim (1000 MT)	1296	1284	1068	1083	0	1394
İşlem için (1000MT)	110	122	110	92	0	121
Toplam Dağıtım (1000 MT)	1795	1795	1363	1351	0	1761

(HEKTAR) ,(1000 AĞAÇLAR) ,(1000 MT)

Emtialar:

Mandalina/Mandalina, Taze

Üretim:

2023/24 MY'de genel mandalina üretiminin, olumlu bahar yağmurları ve Mart 2023'teki çiçeklenme sırasındaki sıcaklık koşulları nedeniyle yüzde 55 artarak 2,88 Milyon Ton'a çıkacağı tahmin ediliyor. 2023/24 MY için mandalina hasadı, Eary-N, Okitsu gibi erkenci çeşitlerle başladı. ve Miho Wase 25 Eylül'de normal hasat zamanında..

Farmgate fiyatları 7-8 TL/kg (0,2\$) seviyesinde ve üreticiler hala yüksek üretim maliyetlerini telafi edemiyor. Öte yandan tüketici fiyatları da bir önceki yıla göre yüzde 100 artışla 20-30 TL/kg (0,70-1 Dolar) gibi yüksek bir seviyede. Türk üreticiler hasat döneminde iş gücü sıkıntısından endişe ederken, işçiler de yevmiyelerin düşüklüğünden şikayetçi

Uygun koşullar nedeniyle Ege Bölgesi'nde rekoltenin yüzde 100'ün üzerinde artması bekleniyor 2023 baharında sıcaklık koşulları. Ancak 2023 baharında yaşanan yağışlar, mandalina boyutlarının önceki sezonlara göre en küçük olmasına neden oldu. Üreticiler mandalınanın ülkelerin ithalat spesifikasyonlarına uygun olmayabileceğini düşünüyor.

Resim 1. Ege Bölgesinden İhracata Hazır Mandalinalar

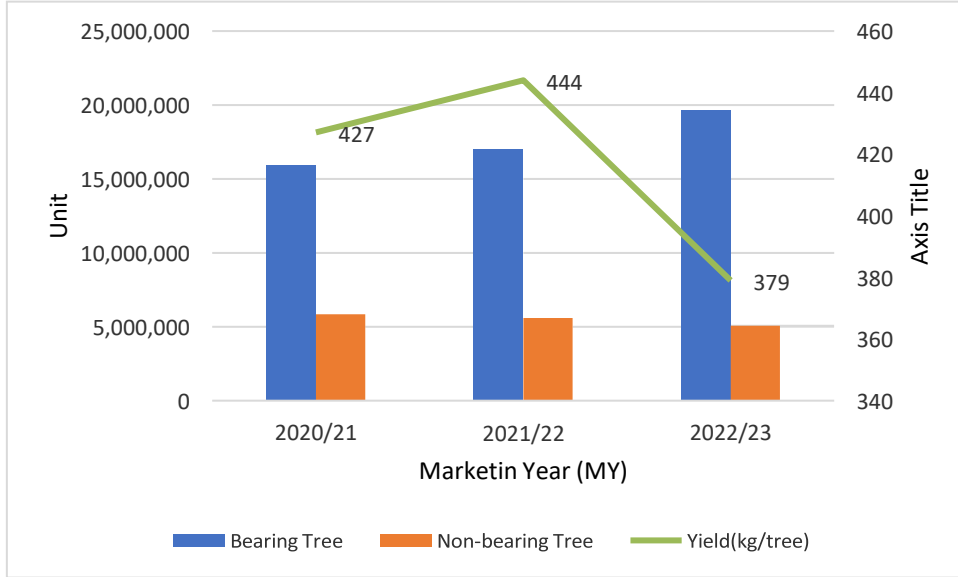

Satsuma çeşidi bölgede en çok üretilen çeşit olup, hem iç tüketim hem de ihracat açısından büyük önem taşımaktadır . Toplam Satsuma üretiminin yüzde 80'i ihracata gönderiliyor. Ege'ye yakın geleneksel tarım arazisi olan bölgede artan inşaat ve turizm yatırımları nedeniyle bölgenin gelecekteki üretim hacmi belirsiz..

Üreticilere göre, W.Murkot çeşidi tüketiciler tarafından tercih edilmesi nedeniyle aşırı derecede ekilmekte, ancak üreticiler gelecek yıl fazla üretim ve karlılığın azalmasından endişe duymaktadır.

2022/23 MY mandalina üretimi, Akdeniz bölgesindeki olumlu hava koşullarının etkisiyle 1,86 milyon ton olarak gerçekleşti. 2021/22 sezonunda Türkiye 1,81 milyon ton mandalina üretti. Türkiye'deki mandalinaların çoğu Akdeniz kıyısında, Suriye sınırındaki Hatay ilinde üretilmektedir.

Figür 7. Türkiye Mandalına Veren ve Vermeyen Ağaçlar ve Ağaç Başına Verim Karşılaştırması, 2020/21-2022/23 MY

Kaynak: TÜİK, 2023

Mandalina Türkiye'de en çok üretilen narenciye olup, mandalınanın yüzde 84'ü Akdeniz bölgesinde üretilmektedir. Satsuma bu bölgedeki baskın çeşittir.

Mandalina üreticileri aynı zamanda işgücü sıkıntısı ve yakıt, elektrik, gübre ve bitki koruyucular gibi artan girdi maliyetleriyle de mücadele ediyor. Yetiştiricilere göre mandalina üretimi en pahalı meyvedir. Üretici fiyatlarının üretim maliyetlerinin altında kalmasıyla mandalınanın yaklaşık üçte biri 2023/24 MY'de hasat yapılmadan meyve bahçelerinde kaldı. Mandalina üreticilerinin karşılaştığı bir diğer sorun ise iklim değişikliğinin meyve kalitesi ve miktarı üzerinde gözle görülür bir etkiye sahip olmasıdır.

Tüketim:

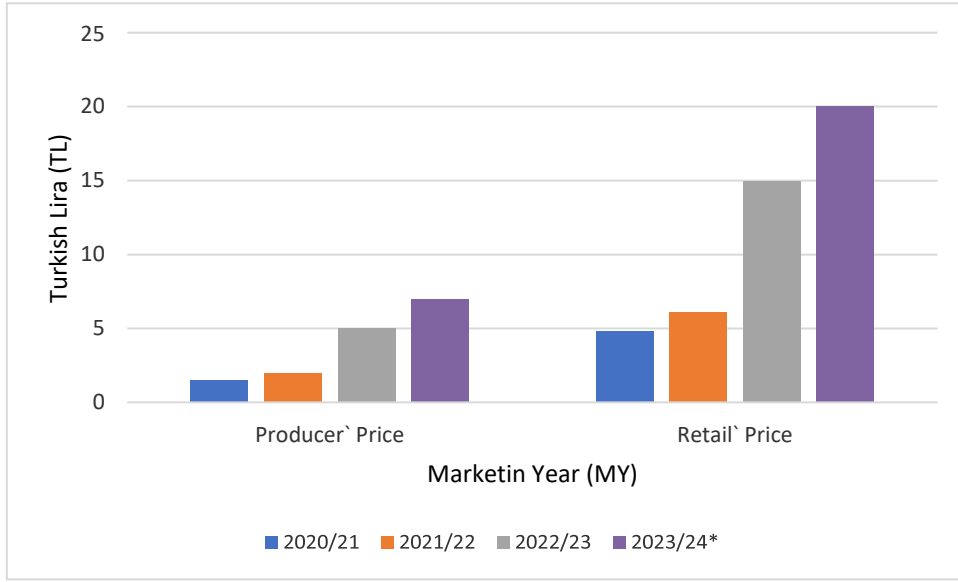
2023/24 sezonunda Türkiye'nin yurt içi mandalina tüketiminin 1,59 ton artacağı tahmin ediliyor, çünkü yüksek üretim var. Bu, yüksek pazar fiyatlarına ve ihracat satışlarını artırmaya yönelik devam eden çabalara ve kışın (Türklerin daha fazla mandalina yemeye eğilimli olduğu) geç başlamasına rağmen gerçekleşti.

2022/23 MY için mandalina tüketim rakamı USDA resmi rakamından yukarı doğru revize edilerek 1,02 MT'ye çıkarıldı. Bu artışın nedeni yerli üretimin yeterli olması ve ihracattaki beklenmedik düşüşlerdir. 2021/22 sezonunda Türkiye'nin yurt içi mandalina tüketimi, meyve bahçeleri ve ağaçların artması ve kişi başına 9,29 kg'lık tüketim oranlarının artması nedeniyle 872.000 ton olarak gerçekleşti.

Narenciye üreticisi temsilcileri, belediyelere meyveleri çiftçilerden maliyetinin biraz üzerinde olarak uygun fiyata halka ulaştırmaları yönünde çağrıda bulunuyor. Bunu yaparak iç talebi artıracaklarını ve ürün kayıplarını azaltacaklarını umuyorlar.

Hem yüksek verim hem de kalite nedeniyle 2023/24 MY için mandalina ihracatının 1,3 milyon tona çıkması bekleniyor. Bunun alternatifi ise üreticilerin talep yetersizliği nedeniyle narenciye ağaçlarını sökmeye devam etmesi durumunda mandalinaların önümüzdeki sezonlarda çok daha yüksek fiyatlara satılmasıdır.

Figür 8. Yerel Piyasalarda Türk Mandalina Fiyatları ve Üretici Fiyat Karşılaştırması

Kaynak: TÜİK, 2023 (Aralık 2023 itibarıyla 28,8 TL - 1 ABD Doları döviz kuruyla).

Türkiye'de toplam narenciye tüketiminin yaklaşık yüzde 26'sını mandalina oluşturuyor. Ancak narenciye üreticileri, tüketimin düşük olması nedeniyle, üretim fazlasının ihracatın artırılması için kullanılamaması halinde meyvelerin ne yazık ki ağaçlarda çürümeye bırakılacağı ya da ağaçların kökünden sökülmesine yol açacağı konusunda uyarıyor.

Ticaret:

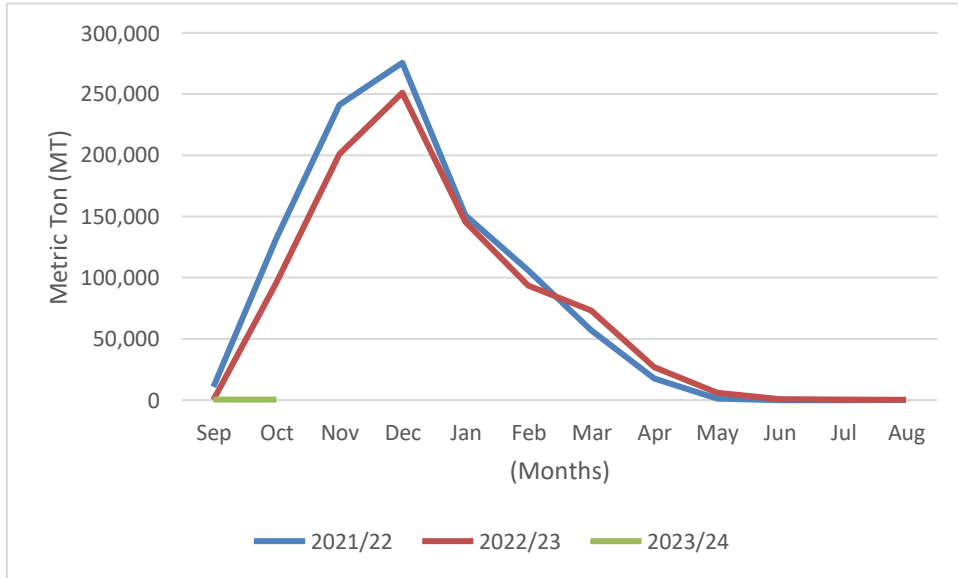
Hem yüksek verim hem de kalite nedeniyle 2023/24 MY için mandalina ihracatının 1,3 milyon tona çıkması bekleniyor. Mandalina ihracatçıları, bu yıl Avrupa Birliği ülkelerinde kuraklık nedeniyle rekoltenin düşük olacağını, bunun da Türk mandalina ihracatçılarına avantaj sağlayacağını düşünüyor. Ancak ihracatçılar, yüksek kurlara karşı paketleme, paketleme malzemeleri ve nakliye maliyetleri konusunda Türk Hükümeti'nden destek aramaya devam ediyor. Ayrıca bu yılki üretimden kar elde edebilmek için 80\$/ton olarak belirlenmesi gereken ancak 1.500 TL (52,5\$/ton) olarak uygulanan

Destekleme Fiyat İstikrar Fonu'na (DFIF) da ihtiyaç duyuyorlar. Satsuma mandalinalarının çoğu Rusya, Ukrayna ve Sırbistan'a ihraç ediliyor. Irak hükümetinin meyve ve sebze ithalatını yavaşlatma kararı sonrasında Irak'a ihracat geçen yıl azaldı.

2022/23 sezonunda mandalina ihracatı, düşük rekolte, Irak'a ihracatın azalması, Rusya-Ukrayna savaşı ve Avrupa'daki durgunluk nedeniyle 894.276 ton olarak gerçekleşti ve değeri 520 milyon dolar oldu. Ancak ihracat geliri 520 milyon dolarda sabit kaldı. Türkiye, 2021/22 sezonunda 993.000 ton mandalina (476 milyon dolar) ihraç etti.

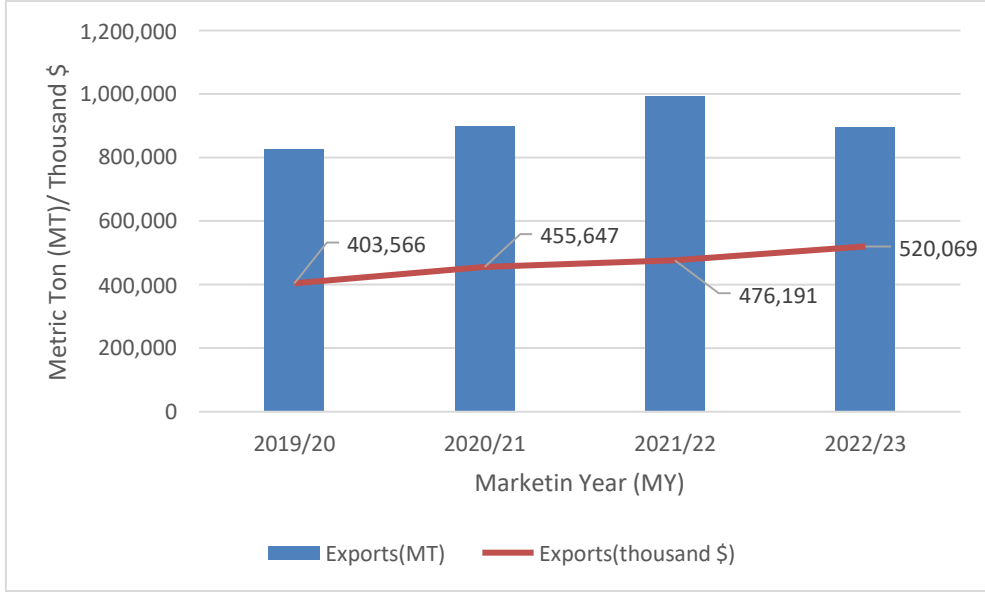
Türkiye'de mandalina ihracat sezonu eylül ve ekim aylarında başlıyor ve 2023/24 sezonunda Irak'tan yoğun talep geliyor.

Figür 9. Türk Mandalina İhracat, Aylık Karşılaştırma Tablosu 2021/22'den MY'ye 2023/24

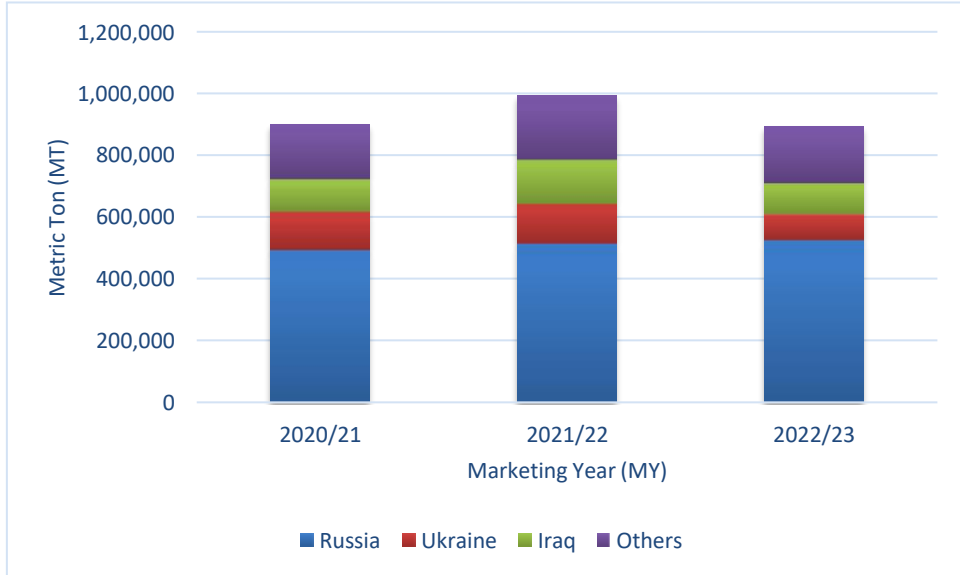
Kaynak: Trade Data Monitor, LLC

Figür 10. . MT ve ABD Doları Cinsinden Türkiye Mandalına İhracatı Karşılaştırması

Kaynak: : Trade Data Monitor, LLC

Figür 11. Ana İhracat Pazarlarına Göre Türkiye Mandalına İhracatı Karşılaştırması

Kaynak: : Trade Data Monitor, LLC

Portakal gibi, mandalınının da AB ülkelerine ihracatında uygunluk belgesi gerekiyor. Ayrıca, Ocak 2022'den itibaren İngiltere'ye yapılan Türk mandalina ihracatları, varışta pestisit testlerine yönelik olarak artırılmış testlere tabi tutuluyor. Sevkiyatla test etme oranı artık yüzde 50 oldu..

İthalat:

Yerli üretim fazlası nedeniyle 2023/24 sezonunda mandalina ithalatının hafif bir düşüşle 50.000 ton seviyesine düşmesi bekleniyor. 2022/23 sezonunda Türkiye, çoğunluğu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden (KKTC) olmak üzere 52.000 ton mandalina ithal etti. 2021/22 sezonunda mandalina ithalatı 56.000 ton olarak gerçekleşti. Türkiye'nin mandalina ithalatı yerli üretime bağlıdır ancak KKTC'den yapılan ithalat aynı zamanda Türkiye'nin KKTC'ye ekonomik ve siyasi açıdan destek vermesinin bir yoludur.

Masa 2: PSD Mandalina, Taze Üretme, Tedarik Ve Dağıtım İstatistik:

Mandalina/Mandalina, Taze	2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Eylül 2021		Eylül 2022		Eylül 2023	
	USDA Resmi	Yeni Posta	USDA Resmi	Yeni Posta	USDA Resmi	Yeni Posta
Alan Ekili (HEKTAR)	60719	0	67853	67853	0	69000
Alan Hasat edilmiş (HEKTAR)	60719	0	67853	67853	0	69000
Rulman Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	16987	0	19620	19620	0	21000
Rulmansız Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	5571	0	5053	5053	0	5000
Toplam Ağaç Sayısı (1000 AĞAÇLAR)	22558	0	24673	24673	0	26000
Üretim (1000 MT)	1810	1810	1860	1860	0	2883
İthalat (1000 MT)	53	56	56	52	0	50
Toplam Tedarik (1000 MT)	1863	1866	1916	1912	0	2933
İhracat (1000 MT)	994	993	990	894	0	1341
Taze Dom. Tüketim (1000 MT)	868	872	925	1017	0	1591
İşlem için (1000MT)	1	1	1	1	0	1
Toplam Dağıtım (1000 MT)	1863	1866	1916	1912	0	2933
(HEKTAR), (1000 AĞAÇLAR), (1000 MT)						

Emtialar:

Limonlar, Taze

Üretim:

2023/24 MY'de limon üretiminin, 2023 baharındaki olumlu hava koşulları nedeniyle yüzde 20 artarak 1,58 milyon tona çıkması bekleniyor. Üreticilere göre, rekolteletin aynı seviyede olması bekleniyor

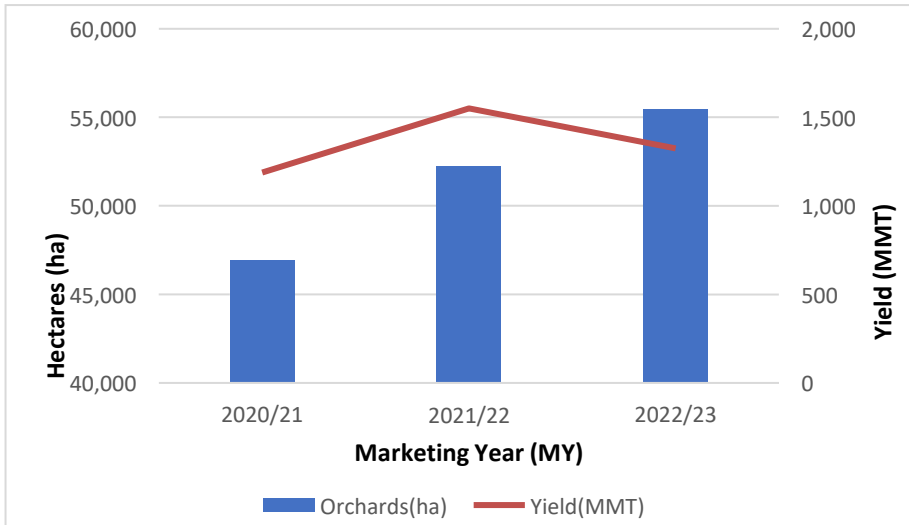
İklim değişikliği ve kontrolsüz ağaç dikiminden dolayı meyve bahçelerinde kalite kaygıları ve hastalık ve zararlı sorunları önceki sezona göre daha fazla ortaya çıktı

Limon üreticileri, 2021'deki ihracat kısıtlamaları ve geçen yılki don zararlarının ardından artan rekoltelerden kaynaklanan fiyat düşüşleri nedeniyle hayal kırıklığına uğradı. İhracat kısıtlaması hakkında daha fazla bilgi için lütfen en son GAIN-Narenciye Yarı Yıllık Raporuna bakın. Akdeniz Bölgesi'ndeki erkenci limon çeşitleri ise ağustos ve temmuz aylarında sıcaklık koşullarının yüksek olması ve nem oranının düşük olması nedeniyle çok daha küçük ve kalitesizdir. 2023/24 MY'de meyve bahçelerinden üretici satış fiyatları 2022/23 MY'ye kıyasla yüzde 40 düştü. Aynı dönemde en büyük üretim maliyeti olan yakıtta ise yüzde 56 artış yaşandı.

Rekoltenin fazla olması ve meyvelerin çoğunun ağaçlarda kalması nedeniyle Türk limon üreticileri, limonun gıda sanayinde kullanılması için Hükümet'ten "satın alma desteği" talep etmeye devam ediyor 2023/24 sezonunun başlangıcından bu yana çiftlik kapısı fiyatları bir önceki sezonun altına düşerek 5-6 TL/kg (0,2 \$) seviyesine düştü ve yüksek girdi maliyetleri nedeniyle hâlâ üretim maliyetlerini karşılamaya yetmiyor.

2023/24 MY Mayer çeşidi limonlarla başladı . Üreticilere göre Enterdonat çeşidi don ve soğuk gibi olumsuz hava koşullarından dolayı azalıyor. Mayer çeşidinin üretimi Çeşit soğuk hava şartlarına daha alışkın olduğu için bu seneye kadar sürekli artış gösteriyordu. Limonun özellikle soğuk hava koşullarına duyarlı olması nedeniyle Türkiye'de limon bahçeleri diğer bazı narenciye çeşitlerine göre daha sınırlıdır Üretim ve ihracatta yaşanan ekonomik zorluklar nedeniyle limon ağaçları kesilerek diğer meyve veren ağaçlara dönüştürülerek karlılık artırılmıştır

Figür 12. Limon Meyve bahçeleri Alan ve Verim (MT) Karşılaştırma

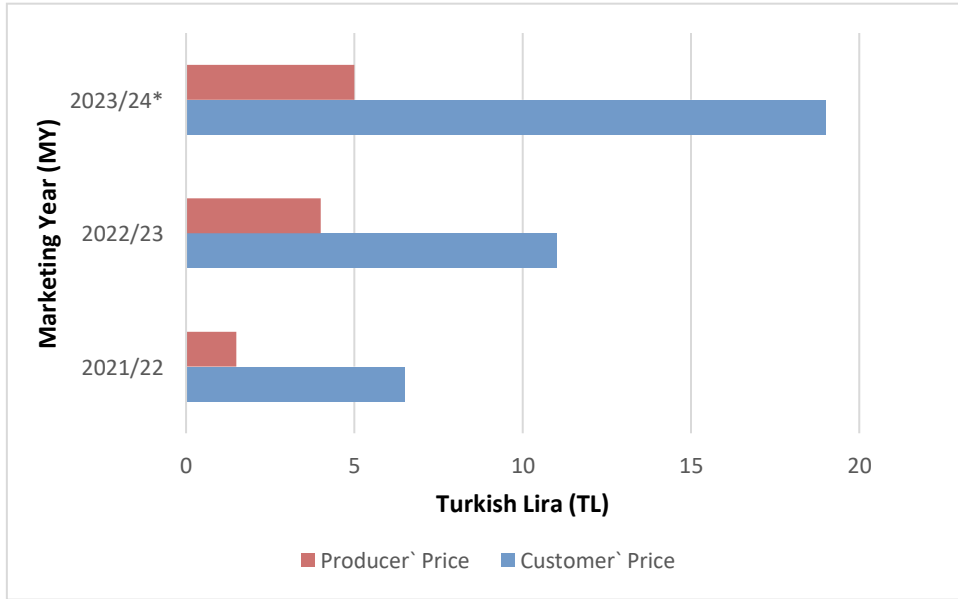
Kaynak: TÜİK, 2023.

2022/23 pazarlama yılı limon üretimi, Mart 2022'deki çiçeklenme dönemindeki dondurucu sıcaklık koşulları nedeniyle önceki sezona göre daha düşük bir değerle 1,32 MMT'ye ulaştı. 2022/23 MY'de ağaç başına verim, bir önceki sezonla karşılaştırıldığında 114 kg'dan 90 kg'a düştü. 2021/22 MY'de limon üretimi 1,5 MMT idi.

Türkiye'deki toplam limon üretiminin yarısı Mersin ilinde üretilmektedir. Türkiye'deki limon üreticilerinin bildirdiği temel sorunlar, düşük çiftlik satış fiyatları ve yüksek piyasa fiyatları, ağaç budama için işçilik maliyetleri, hastalıklar ve zararlılar, girdi maliyetleri (yakıt, gübre, sulama ve kimyasallar gibi), mahsul kalitesi ve pazarlama sorunlarıdır. . Bir diğer önemli sorun ise ihracata yönelik limonların soğuk hava depolarında saklanma mücadelesidir. Depolama maliyetleri pahalıdır ve üreticiler bazen geçici çözümler kullanır; örneğin Kapadokya'daki Ürgüp'teki üreticiler mağaraları limon depolamak için kullanıyor.

Üreticiler, Türk narenciye ihracatçılarının ihracat sübvansiyonları konusunda Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından desteklenmesi gerektiğine inanıyor. Narenciye ihracatçılarına yönelik Türk desteklerinin narenciye üreticilerine fayda sağlayacağını ve üreticilerin yüksek girdi maliyetlerine karşı meyvelerini çok daha makul fiyatlara satabileceklerini düşünüyorlar.

Figür 13. Üretici ve Alıcı Fiyatı Karşılaştırmak

Kaynak: MinAF, 2023 (Aralık 2023 itibarıyla 28,8 TL - 1 ABD Doları döviz kuruyla).

Düşük üretici fiyatlarının aksine, pazarlama sürecinde paketlenme, nakliye, işçilik gibi maliyetlerin artması nedeniyle süpermarket fiyatları gözle görülür biçimde yüksek seyrediyor. Türkler genellikle limonu taze tüketirler.

Tüketim:

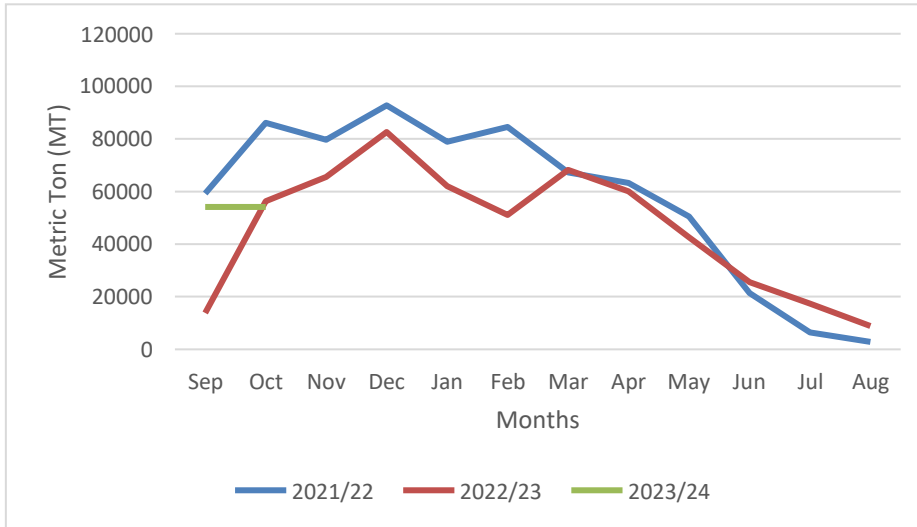
2023/24 sezonunda limon tüketiminin yüksek rekolte nedeniyle yüzde 24 artarak 900.000 ton olacağı tahmin ediliyor, ancak yurt içi piyasalarda limon fiyatları artmaya devam ediyor. Gönderi, tüketim bölümünde potansiyel olarak satılmayan meyve kayıplarını içeriyordu. Farmgate fiyatlarının düşmesine rağmen tüketici fiyatları Kasım 2023'te bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 60 arttı. Süpermarketler ile meyve bahçeleri arasındaki en büyük fiyat farkı Ekim 2023'te yüzde 650 ile limonda görüldü

2022/23 MY'de yerli limon talebinin azalması nedeniyle limon tüketimi 720.000 ton olarak gerçekleşti. Yüksek girdi ve işleme maliyetleri iç pazarda limon fiyatlarını artırıyor. Ayrıca Şubat 2023'te yaşanan deprem, meyve bahçelerinden şehirlere ulaşımı azaltarak ve bahçelerdeki iş gücünü azaltarak limon tüketimini olumsuz etkiledi. 2021/22 MY'de yüksek üretim ve marketlerdeki limon fiyatlarının düşmesi nedeniyle limon tüketimi 760.000 ton olarak gerçekleşti

Ticaret:

2023/24 sezonunda limon ihracatının arz nedeniyle yüzde 15 artarak 637.000 tona yükselmesi bekleniyor. Ancak ihracatçılar, satın alma gücünün azalması, lojistik maliyetlerin artması, rakip ihracatçı ülkelerdeki yüksek verim ve Mayer çeşidi limon ağaçlarının planlamadan aşırı dikilmesi nedeniyle kalite sorunlarına yol açması nedeniyle Rusya ve Ukrayna'dan gelen talebin azalmasından endişe duymaktadır. İhracatçılara göre, pandemi nedeniyle yurt içi açıkların önlenmesi amacıyla hükümetin 2021'de limon ihracatını yasaklaması, Türk limon ihracatını sektöre uğrattı ve ihracat pazarlarının gevşemesine neden oldu. Limon üreticileri artık aşırı üretimlerini limon sosuna veya suyuna dönüştürerek daha katma değerli hale getirmek için Hükümet'ten sübvansiyon talep ediyor

Figür 14. Türkiye Limon İhracatı Karşılaştırma

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC

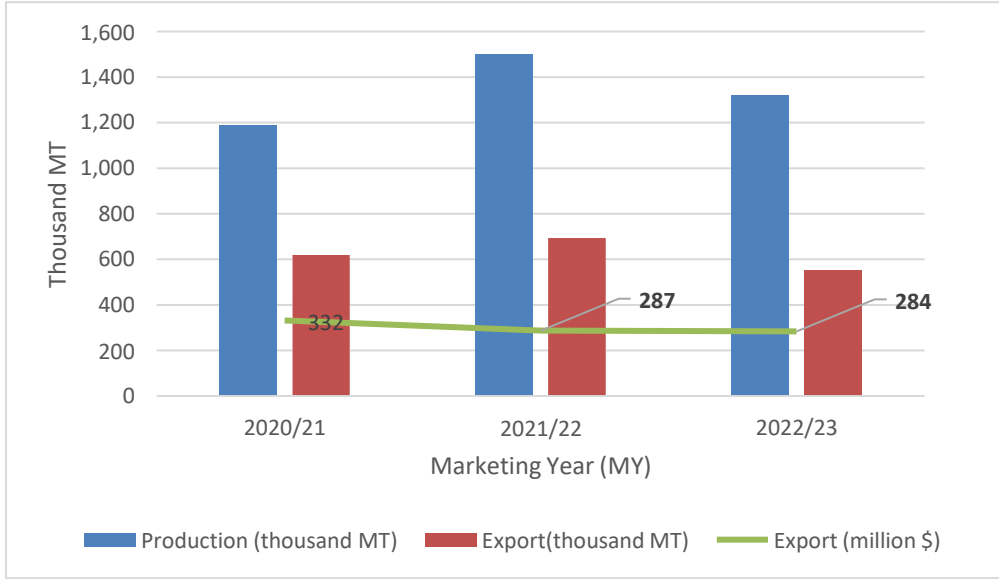
2022/23 MY'de limon ihracatı, düşük hasat ve küresel limon üretimindeki artışlar ve artan lojistik maliyetleri nedeniyle dış pazarlardan gelen talebin azalması nedeniyle bir önceki yıla göre yüzde 20 daha düşük olarak 554.000 MT olarak gerçekleşti. Ancak özellikle Rusya'ya yapılan ihracatta artan ihracat fiyatları nedeniyle toplam değer geçen yıl olduğu gibi 284 milyon dolar oldu. Irak ve Rusya Türkiye'nin ana ihracat pazarlarıdır.

Ayrıca ihracatçı firmaların çoğu Şubat 2023'te yaşanan depremden etkilendi. İhracatçılara göre depremden önce toplam limon üretiminin sadece yüzde 20'si ihraç ediliyordu, geri kalanı ağaçlarda kalıyordu.

Türkiye, 2021/22 döneminde 287 milyon dolar değerinde yaklaşık 693.000 ton limon ihraç etti; bu rakam, bir önceki yıla göre hacim bazında yüzde 11 daha fazla. Türkiye genel olarak toplam limon üretiminin yarısını ihraç etmekte olup, ihracat sezonu her yıl eylül ayında Meyer ve Enterdonat çeşitleri ile başlamaktadır.

Ocak 2022 itibarıyla, Türkiye'nin AB ve İngiltere'ye yaptığı limon ihracatı, pestisit testlerine yönelik artırılmış testlere tabi tutuluyor. Sevkiyat yoluyla test oranı artık yüzde 50'ye çıkarıldı.

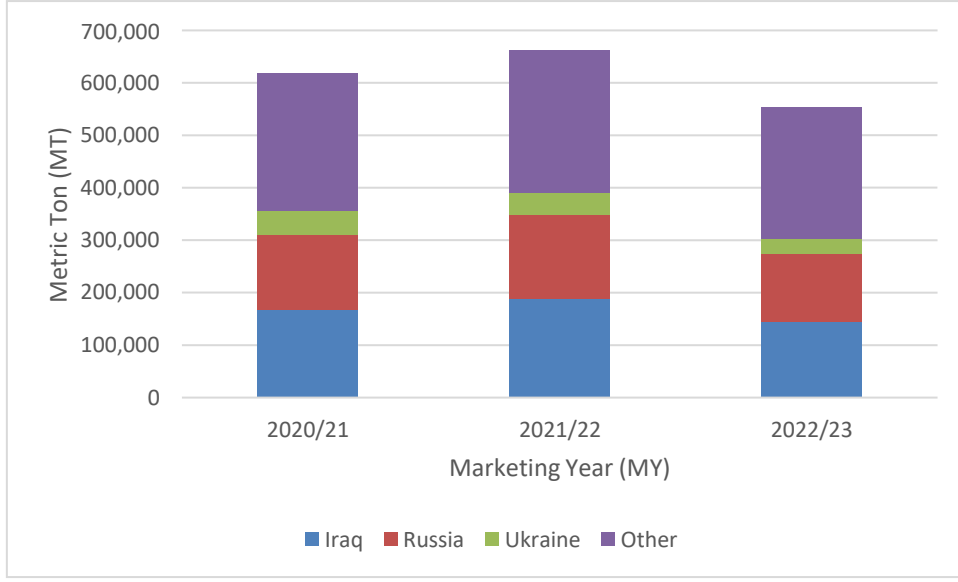
Figür 15. Limon Üretimi Ve İhracat Karşılaştırması, BENİM 2020/21-BENİM 2022/23

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC ve TÜİK, 2023 çeşitleri.

Akdeniz meyve sineği, üreticiler ve ihracatçılar arasında en büyük endişe kaynağı olmaya devam ediyor; zira bu zararlı, Türk limonlarının AB ve Rusya limanlarında reddedilmesinin nedenidir. Geri kalan retlerin nedeni aşırı yüksek MRL'lerdir. Türkiye, Akdeniz meyve sineği ile mücadelede MinAF'ın desteklediği biyolojik yöntem ve tuzakları uygulamaya başladı. Diğer endişeler ise düşük birim ihracat fiyatları ve depolama ömrünü uzatmak için kullanılan ürün kalıntılarıdır.

Figür 16. Türkçe Limon Üstü İhracat Piyasalar, Karşılaştırma içinde MT

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC.

Türkiye, çoğunluğu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nden olmak üzere çok az miktarda limon ithal etti (KKTC). Türkiye, yakın siyasi müttefikine ekonomik destek sağlamak amacıyla, buradaki üretim düzeyine göre KKTC'den limon ithal ediyor.

Tablo 3: PSD Limonlar/Limonlar, Taze Üretim, Tedarik Ve Dağıtım İstatistik

Limonlar / Limonlar, Taze	2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Eylül 2021		Eylül 2022		Eylül 2023	
	USDA Resmi	Yeni Posta	USDA Resmi	Yeni Posta	USDA Resmi	Yeni Posta
Alan Ekili (HEKTAR)	52233	52233	55426	55426	0	56500
Alan Hasat edilmiş (HEKTAR)	52233	52233	55426	55426	0	56500
Rulman Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	13539	13539	14699	14699	0	15500
Rulmansız Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	4112	4112	4676	4676	0	4600
Toplam Sayısı _ Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	17651	17651	19375	19375	0	20100
Üretim (1000 MT)	1500	1500	1320	1320	0	1584
İthalat (1000 MT)	5	3	5	4	0	3
Toplam Tedarik (1000 MT)	1505	1503	1325	1324	0	1587
İhracat (1000 MT)	693	693	600	554	0	637

Taze Dom. Tüketim (1000 MT)	762	760	675	720	0	900
İşlem için (1000MT)	50	50	50	50	0	50
Toplam Dağıtım (1000 MT)	1505	1503	1325	1324	0	1587
(HEKTAR) ,(1000 AĞAÇLAR) ,(1000 MT)						

Emtialar:

Greyfurt, Taze

Üretim Ve Tüketim:

2023/24 MY'de greyfurt üretiminin, 2023 baharındaki olumlu hava koşulları nedeniyle yüzde 9,5 artarak 217.000 MT'ye çıkması bekleniyor. 2022/23 MY'de greyfurt üretimi, dondurucu soğuklar nedeniyle bir önceki yıla göre yüzde 20 düşüyle 198.000 MT olarak gerçekleşti. Mart 2022. 2022/23 MY'de meyve bahçesi alanları ve ağaç veren ağaçlar azaldı. Türkiye'de en çok greyfurt Adana'da üretiliyor. 2021/22 sezonunda greyfurt üretimi 249.000 tona ulaştı. Diğer narenciye ürünlerinde olduğu gibi üretim maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle üreticiler, tüketimin azalmasından ve çiftlik ve toptancı hallerindeki düşük satış fiyatlarından memnun değil.

2023/24 sezonunda, yeterli arz nedeniyle greyfurt tüketiminin yüzde 14,7 artarak 117.000 ton olması bekleniyor. Ancak ihracatçılar tüketim rakamına meyve kayıplarının da dahil olduğunu düşünüyor Çünkü Türkiye'de greyfurtta yurt içi talep çok az olup, meyve çoğunlukla taze sıkılmış meyve suyu olarak tüketilmektedir. 2022/23 MY için greyfurt tüketimi 102.000 MT oldu, bu da 2021/22 MY (103.000 MT) ile neredeyse aynı

Düşük çiftçi toptan fiyatları ile yüksek perakende piyasa fiyatları arasındaki fark, çiftçiler için endişe kaynağı olmaya devam ediyor. Ekim 2023'te perakende fiyatları üretici fiyatlarından yüzde 169 daha yüksekti. Greyfurt Türkiye'de yaygın olarak tüketilmese de perakende fiyatları hâlâ farmgate fiyatlarının üç katı pahalı

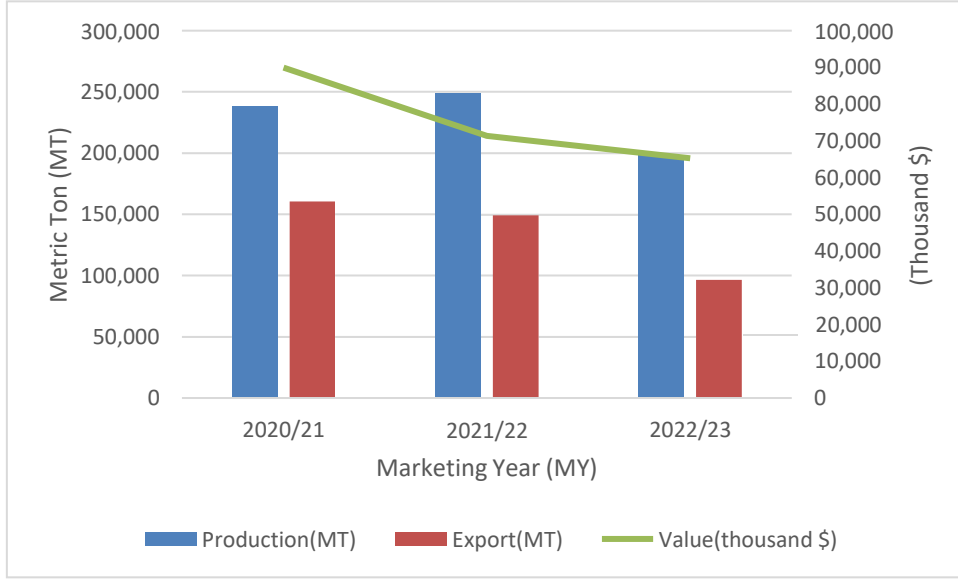
Ticaret:

2023/24 MY'de greyfurt ihracatının, beklenen yüksek ihracat talebi nedeniyle 2022/23 MY'den yüzde 4 daha yüksek olarak 100.000 MT olması bekleniyor. Ana ihracat ülkeleri Rusya, Polonya ve Romanya'dır. Toplam greyfurt ihracatının yüzde 20'si Rusya'ya yapılıyor. Ruby Red, Rio Red ve Marsh Seedless çeşitleriyle 2023/24 sezonu için ihracatlar başladı

Ekim 2023'te Türkiye, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 28 daha fazla greyfurt ihraç etti ve bunun büyük bir kısmı Rusya'ya gönderildi. 2022/23 sezonunda greyfurt ihracatı 96.300 ton olup değeri 65 milyon dolar olup, 2021/22 sezonundan yüzde 35,5 daha düşüktü. 2021/22 MY'de greyfurt ihracatı 149.359 ton ve 71 milyon dolar değerinde oldu. Ancak Rusya her zaman gelecek vaat eden bir ihracat pazarıdır.

Türk greyfurtu. Türk ihracatçılar, Rusya'nın MRL ve etiketleme endişeleri nedeniyle Türk greyfurtlarına yönelik ithalat yasağını kaldırması nedeniyle Rusya'ya ihracatın toparlanacağına inanıyor.

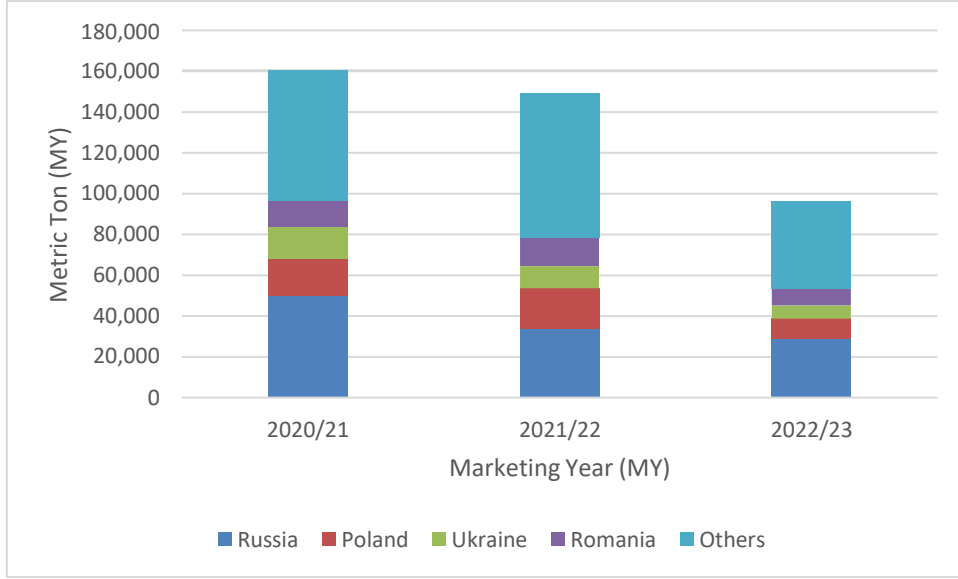
Figür 17. Türkiye'nin Greyfurt Üretimi ve İhracat Karşılaştırması

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC

İklim değişikliği, özellikle aşırı sıcaklıklar nedeniyle Türkiye greyfurttaki tatlılığı korumakta zorlanıyor ve greyfurtların çoğu ekşi ve acı. Bu nedenle Türkiye istikrarlı bir tedarik pazarı değil, diğer büyük ihracatçı ülkelerin belirli bir yılda yeterli miktarda greyfurt üretememesi durumunda yedek bir olasılıktır. Türkiye, Irak'a narenciye ihracatında da coğrafi avantaja sahip; ancak Irak'ta geleneksel greyfurt tüketiminin olmaması nedeniyle Irak'a greyfurt ihracatı çok azdır.

Figür 18. Türkiye'nin Greyfurt İhracatının En Popüler Destinasyonlara Göre Dağılımı,

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC

Türk ihracatçılarının göre narenciyenin coğrafi olarak uzak ülkelere ihracatı, soğuk zincir depolama gibi teknik gereksinimleri karşılamaya yönelik maliyetler ve artan nakliye maliyetleri nedeniyle daha zor ve pahalı hale geliyor..

Masa 4: PSD Greyfurt, Taze Üretim, Tedarik Ve Dağıtım İstatistik

Greyfurt, Taze	2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Ekim 2021		Ekim 2022		Ekim 2023	
	USDA Resmi	Yeni Postalamak	USDA Resmi	Yeni Postalamak	USDA Resmi	Yeni Postalamak
Alan Ekili (HEKTAR)	5039	5039	4982	4982	0	5000
Alan Hasat edilmiş (HEKTAR)	4900	4900	4700	4700	0	4800
Rulman Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	1189	1189	1073	1073	0	1200
Rulmansız Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	27	27	68	68	0	40
Toplam Sayısı _ Ağaçlar (1000 AĞAÇLAR)	1216	1216	1141	1141	0	1240
Üretim (1000 MT)	249	249	198	198	0	217
İthalat (1000 MT)	4	4	1	1	0	1
Toplam Tedarik (1000 MT)	253	253	199	199	0	218
İhracat (1000 MT)	149	149	126	96	0	100

HASSAS AMA SINIFLANDIRILMAMIŞ

Taze Dom. Tüketim (1000 MT)	103	103	72	102	0	117
İşlem için (1000MT)	1	1	1	1	0	1
Toplam Dağıtım (1000 MT)	253	253	199	199	0	218
(HEKTAR) ,(1000 AĞAÇLAR) ,(1000 MT)						

Emtialar:

Turuncu Meyve suyu

Üretim Ve tüketim:

2023/24 MY'de, işlemeye gönderilen portakalların artması nedeniyle portakal suyu üretiminin 12.100 ton olacağı tahmin ediliyor. 2023/24 MY'de, bir önceki yıla göre yüzde 30 daha yüksek olan 121.000 MT portakalın işlemeye gönderilmesi bekleniyor. Türkiye, 2022/23 sezonunda, düşük verim nedeniyle işlemeye gönderilen portakal sayısının azalması nedeniyle bir önceki yıla göre yüzde 24 daha az olan 9.240 ton portakal suyu üretti.

Türk meyve işleme sektörü halen gelişme aşamasındadır ve çok sınırlı olan potansiyel ihracat pazarlarına ulaşmak amacıyla sektörü geliştirmek için devlet desteği aramaktadır. Meyve suyu ihracatçılara göre Türkiye'deki portakal çeşitlerinin sıkma oranları her zaman ideal sektör standartlarını karşılamıyor. Bu standartlara ulaşmak için Türk üreticiler, meyve suyu standartlarını iyileştirmeye yönelik bir narenciye politika planı oluşturma konusunda Türkiye Hükümeti'nin kendilerini desteklemesini bekliyor.

Türkiye'de meyve suyu üretiminde en çok tercih edilen meyveler elma, kayısı, kiraz, portakal ve nardır. Toplam narenciye üretiminin yüzde 5 ila 10'u meyve suyu sektöründe işleniyor.

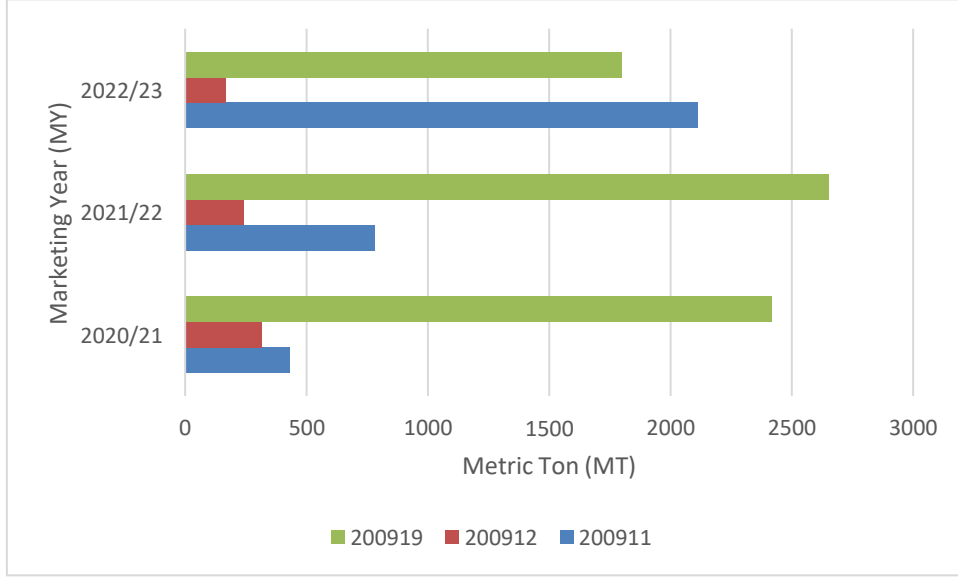
Yurt içi piyasalarda ise ülkedeki yüksek enflasyona bağlı olarak perakende fiyatlarında artış bekleniyor. Perakende fiyatları 2023'te bir önceki yıla göre zaten yüzde 56 arttı. Ancak 2023/24 MY'de portakal suyu tüketiminin 8.900 ton'a çıkması bekleniyor. COVID-19 salgını başladıktan sonra portakal suyuna olan talep artmıştı. Ancak Türkiye'de toplam meyve suyu tüketiminin yıllık 11 litre olduğu tahmin ediliyor ki bu da Avrupa ülkeleri ile karşılaştırıldığında oldukça düşük bir rakam.

Ticaret:

İhracat: Meyve suyu üreticilerine göre, Çin'in üretimdeki düşüşüyle uyumlu olarak ithalatçı ülkelere beklenen talep artışları nedeniyle portakal suyu ihracatının 2023/24 MY için 5.000 ton olması bekleniyor. Ayrıca meyve suyu ihracatçıları, küresel arz sıkıntısı nedeniyle 2023/24 sezonunda daha fazla ihracat geliri elde edeceklerine inanıyor..

Türkiye, 2022/23 sezonunda başta Almanya, İtalya ve Hollanda olmak üzere 8,8 milyon dolar değerinde 4.078 ton portakal suyu ihraç etti. Bu ihracat, 5,7 milyon dolar değerindeki 3.675 ton ihracatla 2021/22 sezonuna göre yüzde 10 artış gösterdi..

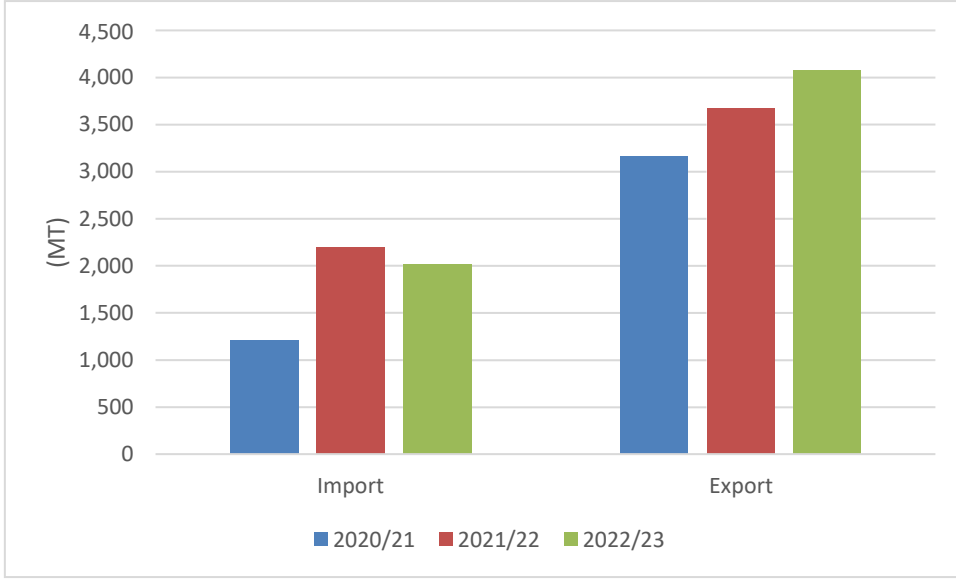
Figür 19. GTİP Kodlarına Göre Türkiye Portakal Suyu İhracatı, Karşılaştırma

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC. 200919: Portakal Suyu (Dondurulmuş Hariç, İster Olsun İster Değil) Şekerli; 200912: Turuncu Meyve suyu, Olumsuz Dondurulmuş, İle ilgili A Brix Değeri Olumsuz Aşan 20; 200911: Turuncu Meyve suyu, Dondurulmuş olsun Veya Tatlandırılmamış; Tüm kategoriler dönüştürülmüş ile 65 derece Brix.

İthalat: 2023/24 sezonunda, iç pazardan gelen istikrarlı talep nedeniyle portakal suyu ithalatının 1.800 ton'a düşeceği tahmin ediliyor. Türkiye, 2022/23 sezonunda çoğunlukla Kıbrıs ve Brezilya'dan 2.018 ton portakal suyu ithal etti. Türkiye çoğunlukla şekerli olsun ya da olmasın dondurulmuş portakal suyu ithal ediyor.

Figür 20. Türkiye Portakal Suyu İhracatı ve İthalatı, Karşılaştırma

Kaynak: Trade Data Monitor, LLC

Masa 5: PSD Turuncu Meyve suyu Üretim, Tedarik Ve Dağıtım İstatistik

Turuncu Meyve suyu	2021/2022		2022/2023		2023/2024	
	Ekim 2021		Ekim 2022		Ekim 2023	
	USDA Resmi	Yeni Postalamak	USDA Resmi	Yeni Postalamak	USDA Resmi	Yeni Postalamak
Teslimat. İle İşlemciler (MT)	110000	122000	110000	92400	0	121000
Başlangıç Hisse Senetleri (MT)	150	150	150	150	0	150
Üretim (MT)	10000	12200	10000	9240	0	12100
İthalat (MT)	2200	2200	2500	2000	0	1800
Toplam Arz (MT)	123500	145500	126500	113900	0	140500
İhracat (MT)	3675	3675	3500	4078	0	5000
Yerel Tüketim (MT)	8525	10725	9000	7162	0	8900
Bitirme Hisse senetleri (MT)	150	150	150	150	0	150
Toplam Dağıtım (MT)	123500	145500	126500	113900	0	140500
(MT)						

Politika:

Bakanlığın, tarafından yürütülen 'Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kayıtlı çiftçilere yönelik Narenciye Üretimini Destekleme Politikaları,

- Akaryakıt desteği olarak 86 TL (2,97\$)/dekar* veriliyor,
- 21 TL (0,73\$)/dekar gübre desteği verilmesi,
- 2. kaliteyi karşılayan konvansiyonel limonlara İyi Üretim Planı desteği verilmektedir. Bireysel üreticilerde dönüm başına 40 TL (1,38\$) oluyor.
- Toprak numunesi analizi başına 50 TL (1,73\$) ödeme geri ödenebilir. Toprak analizi mutlaka yetkili bir laboratuvar tarafından yapılmalıdır.

2023 yılında Akdeniz meyve sineği ile mücadele için narenciye üreticilerine ücretsiz olarak tuzaklar sağladı. Ancak devlete bağlı tarımsal üretim sigorta şirketi TARSİM'in sunduğu tarımsal ürün sigortası poliçelerinde, donma nedeniyle oluşan meyve kayıpları karşılanmıyor.

TÜRKİYE YILLIK NARENCİYE RAPORU ÖZET

Narenciye sektöründe yaşanan sorunlar Amerika Tarım Bakanlığı tarafından hazırlanan "Türkiye Yıllık Narenciye Raporu"na da yansdı.

Amerika Tarım Bakanlığı Türkiye narenciye sektörü ile ilgili kapsamlı bir rapor yayınladı. Raporda yüksek girdi maliyetleri, düşük fiyat nedeniyle limon ve mandalina ağaçlarının kesilmesine neden olduğu ifade edildi.

Raporda Türkiye'de meyve sebze fiyatlarının yüksek olması hatırlatılarak ilkbahardaki olumlu hava koşulları ve son yıllarda oluşturulan yeni meyve bahçeleri nedeniyle 2023/2024 sezonunda Türkiye'deki narenciye üretiminin yaklaşık yüzde 90 artarak 7 milyon tona ulaşması beklendiği ifade edildi.

Üretim artışı, yüksek girdi maliyetleri ve düşük fiyat konusuna dikkat çekilen Raporda özetle şu bilgilere yer veriliyor: " Üretimdeki artışa rağmen üreticiler tarafından 2023 baharında yağışların az olması nedeniyle kalite ve meyve iriliğinde sorunlar yaşandığı bildiriliyor. Olağan dışı iklim koşulları 2023/24 sezonunda aşırı üretime yol açarak mahsul kalitesini olumsuz etkilemiş, bu nedenle narenciye üreticilerinin ürünlerini daha düşük fiyatla ve üretim maliyetinin altında satması gerekiyor. Yüksek girdi maliyetleri ve düşük satış fiyatları nedeniyle limon ağaçları üreticiler tarafından kesiliyor ve ekim alanları daha karlı olan diğer bahçe bitkilerine dönüştürülüyor. Aynı durumun mandalina ağaçlarında da görülmesi bekleniyor. Ayrıca soğuk zincir lojistiğinin yeterli olmaması nedeniyle yüzde 10-15 civarında verim kayıplarının olduğu bildiriliyor. Türk narenciye üreticilerine göre bu yılki hasat, artan üretim maliyetleri, ihracat pazarlarındaki ekonomik belirsizlikler ve İspanya, Mısır, Fas gibi rakip pazarlardaki verim artışlarının ihracat fiyatlarının düşmesine yol açması nedeniyle özellikle zor geçti."

Üretim maliyetleri çok arttı

Amerika Tarım Bakanlığı'nın Narenciye Raporu'nda üretimdeki yüksek girdi maliyetlerindeki artışlara vurgu yapılarak: " 2023/2024 sezonunda üretim maliyetleri, artan girdi fiyatları nedeniyle önceki yıla göre önemli ölçüde arttı. Çiftçilere göre, gübreleme, zararlılarla mücadele ve sulama yoluyla ağaçların bakımı için yoğun çaba sarf edilmesi gerekiyor. Artan enerji, yakıt ve elektrik maliyetlerinin yanı sıra artan işçilik maliyetleri de narenciye ve portakal suyu üreticilerinin temel sorunları haline geldi.

Akaryakıt fiyatları 2023 yılında bir önceki yıla göre yüzde 75,5 oranında arttı. Türkiye İstatistik Kurumu'na (TÜİK) göre tarımsal girdi fiyatları 2023 yılı Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 40,97 arttı. Öte yandan işçi asgari ücreti 2023'te yüzde 220 arttı." bilgisine yer verildi.

İhracatçıların kur ve pazar endişesi

Raporda, ihracatçıların döviz kuru ve ihracat pazarları ile ilgili endişeleri ise özetle şöyle ifade ediliyor:

"İhracatçılar, perakende piyasalarındaki ve üretici fiyatlarındaki yüksek yurt içi enflasyona rağmen istikrarlı döviz kurları nedeniyle ihracat kapasitelerinin ve kar marjlarının her geçen yıl azaldığını belirtiyor. Ayrıca, üretim fazlasının diğer ihracatçı ülkelerle rekabeti ve artan ihracat maliyetlerini aşmak amacıyla Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nden ihracat sübvansiyonları talep edildiği kaydedildi.

İhracatta ton başına 80 dolar DFİF verilmeli

Üreticiler ve ihracatçılar ayrıca ton başına 80 dolar olması gereken Destek Fiyat İstikrar Fonu'nun (DFİF), fazla üretimle ilgili gelecekteki karlılıkları açısından kritik önem taşıdığını belirtiyor.

DFİF, Türkiye'de ülke ekonomisi, üretim ve istihdam açısından önemli görülen sektörlerin desteklenmesini ve tarımsal girdilere destek sağlanmasını amaçlayan, 1980 yılında bütçe çerçevesinde kurulan bir fondur.

İhracatçılar ayrıca DFİF sağlanması durumunda paketleme tesislerinin Çin gibi uzak ihracat pazarlarına meyve göndermesine olanak sağlanacağını belirtiyor.

Rusya pazarında yaşanan sorunlar

Rusya-Ukrayna savaşı, Rus rublesindeki değer kaybı, artan ihracat maliyetleri, pestisit nedeniyle reddedilen meyveler ve ihracat kredilerine ulaşmada yaşanan zorluklarla birlikte Türk ihracatında ihracat zorlukları yaşanmaya devam ediyor.

Ancak bazı Avrupa ülkelerinden gelen ihracat yaptırımları nedeniyle Türk ihracatçılar Rusya'ya ihracatlarını artırebilecekleri konusunda umutlu olmaya devam ediyor. Türk narenciye ihracatçılarının da Çin'in Rusya'ya narenciye ihracatında artan gücünden kaygıları var. Zira Türkiye, Rusya'nın ithal ettiği toplam narenciyenin yüzde 60'ını ihraç ediyor. Ayrıca Güney Afrika, Mısır, Fas ve İran'ın Azerbaycan'a narenciye ihracatında Türkiye'ye rakip haline geldiğine inanıyorlar. Bu nedenle ihracatçılar meyvelerinin kalitesinin çok önemli olduğunu düşünüyor."

Ürün bazında değerlendirmeler

Portakal:

2023/2204 sezonunda portakal rekoltesinin, 2023 baharındaki olumlu hava koşulları nedeniyle yüzde 31 artarak 1,73 milyon tona yükseleceği tahmin ediliyor. Verim artışının özellikle toplam portakal üretiminin yüzde 70'ini oluşturan Washington çeşidinde olması bekleniyor. Verim artışı en çok Ege Bölgesi'nde görülecek.

Çiftçideki portakal fiyatları önceki sezona göre yüzde 20 düştü ve raporun hazırlandığı dönemde 8-10 TL/kg (0,2-0,3\$) seviyesinde yer alıyor, ancak perakende fiyatları 20-25 TL/kg (0,7-0,9\$) gibi yüksek bir seviyede.

Akdeniz meyve sineği kalite ve miktar kayıplarına neden olan önemli bir sorun olmaya devam etmektedir.

2023/24 sezonunda, artan üretim nedeniyle portakal tüketiminin 1,4 milyon tona çıkması bekleniyor, ancak artan nakliye ve elektrik ve paketleme gibi piyasa maliyetleri nedeniyle perakende piyasa fiyatları hala yüksek.

2023/24 sezonunda portakal ihracatının, artan rekolte ve dış taleple bağlantılı olarak önceki sezonla karşılaştırıldığında yüzde 39,7 artışla 246 bin ton olması bekleniyor. Rusya, Irak ve Ukrayna Türkiye'nin ana portakal ihracat pazarlarıdır. Yerli üretim fazlası nedeniyle 2023/24 sezonunda portakal ithalatı 30 bin ton

Mandalina:

2023/24 sezonunda, mandalina üretiminin yüzde 55 artarak 2,88 milyon tona yükseleceği tahmin ediliyor.

Üretici fiyatları 7-8 TL/kg (0,2\$) seviyesinde ve üreticiler hala yüksek üretim maliyetlerini telafi edemiyor. Öte yandan tüketici fiyatları da bir önceki yıla göre yüzde 100 artışla 20-30 TL/kg (0,70-1 Dolar) gibi yüksek seviyelerde yer alıyor. Türk üreticiler hasat döneminde iş gücü sıkıntısından endişe ederken, işçiler de yevmiyelerin düşüklüğünden şikayetçi.

Mandalina Türkiye’de en çok üretilen narenciye olup, mandalınanın yüzde 84’ü Akdeniz bölgesinde üretilmektedir.

Mandalina üreticileri aynı zamanda işgücü sıkıntısı ve yakıt, elektrik, gübre ve bitki koruyucular gibi artan girdi maliyetleriyle de mücadele ediyor. Yetiştiricilere göre mandalina üretimi en pahalı meyvedir. Üretici fiyatlarının üretim maliyetlerinin altında kalması nedeniyle, 2023/24 sezonunda mandalınaların yaklaşık üçte biri hasat edilmeden meyve bahçelerinde kaldı.

Mandalina üreticilerinin karşılaştığı bir diğer sorun ise iklim değişikliğinin meyve kalitesi ve miktarı üzerinde gözle görülür bir etkiye sahip olmasıdır. 2023/24 sezonunda Türkiye’nin yurt içi mandalina tüketiminin yüksek üretim nedeniyle 1,59 ton’a yükseleceği tahmin ediliyor.

Hem yüksek verim hem de kalite nedeniyle 2023/24 MY için mandalina ihracatının 1,3 milyon tona çıkması bekleniyor.

Satsuma mandalınalarının çoğu Rusya, Ukrayna ve Sırbistan’a ihraç ediliyor. Yerli üretim fazlası nedeniyle 2023/24 sezonunda mandalina ithalatının hafif bir düşüşle 50 bin ton seviyesine düşmesi bekleniyor.

Limon:

2023/24 sezonunda limon üretiminin, yüzde 20 artarak 1,58 milyon tona çıkması bekleniyor. Üreticilere göre, rekoltelerin bir önceki sezona göre daha yüksek olması beklense de, iklim değişikliği ve kontrolsüz ağaç dikiminden dolayı meyve bahçelerinde kalite kaygısı, hastalık ve zararlı sorunları ortaya çıktı.

2023/24 sezonunda üretici satış fiyatları 2022/23 sezonuna göre yüzde 40 düştü. Aynı dönemde en büyük üretim maliyeti olan yakıt ise yüzde 56 arttı.

Üretim ve ihracatta yaşanan ekonomik zorluklar nedeniyle limon ağaçları kesilerek diğer meyve veren ağaçlara dönüştürülerek karlılık artırılmıştır.

2023/24 sezonunda limon tüketiminin yüksek rekolte nedeniyle yüzde 24 artarak 900 bin ton olacağı tahmin ediliyor, ancak yurt içi piyasalarda limon fiyatları artmaya devam ediyor. 2023/24 sezonunda limon ihracatının arz nedeniyle yüzde 15 artarak 637 bin tona yükselmesi bekleniyor.

Greyfurt:

2023/24 sezonunda greyfurt üretiminin, yüzde 9,5 artarak 217 bin ton olması bekleniyor. Diğer narenciye ürünlerinde olduğu gibi üretim maliyetlerinin yüksek olması nedeniyle üreticiler, tüketimin azalmasından ve çiftlik ve toptancı hallerindeki düşük satış fiyatlarından memnun değil.

2023/24 sezonunda, yeterli arz nedeniyle greyfurt tüketiminin yüzde 14,7 artarak 117 bin ton olması bekleniyor. Düşük çiftçi toptan fiyatları ile yüksek perakende piyasa fiyatları arasındaki fark, çiftçiler için endişe kaynağı olmaya devam ediyor. 2023/24 sezonunda greyfurt ihracatının, 100 bin ton olması bekleniyor. Ana ihracat ülkeleri Rusya, Polonya ve Romanya’dır.